

Remissvar SOU 2023:98 & 2023:97 från Svensk förening för socialmedicin och folkhälsa.

Vi ställer oss bakom utredningen SOU 2023:98, Sexuellt utnyttjande i pornografiska syften – våldsutsatthet som behöver synliggöras.

Utredningen har på ett gediget och förtjänstfullt sätt kartlagt kunskapsläget om övergrepp och utsatthet bland barn och vuxna i samband med produktion eller distribution av pornografi, samt utbudet av existerande former av skydd, stöd och vård för utsatta personer, såväl som brottslighet kopplad till produktion och distribution av pornografi. Mot bakgrund av detta ges och motiveras förslag till åtgärder. Dessa backas upp genom konsekvensutredningar inklusive kostnadsberäkningar.

Utredningen visar att den aktuella utsattheten är stor och har stora hälsokonsekvenser, samtidigt som kunskap, rutiner, stödverksamheter och brottsanmälningar inom området är begränsade.

En av utredningens styrkor är att den bland annat baseras på intervjuer och samtal med representanter från relevanta offentliga och idéburna stöd- och hjälporganisationer samt med utsatta personer. Dess förslag avser och integrerar i hög grad befintliga policier, forskningsverksamheter och regionala och kommunala samt idéburna verksamheter. Förslagen har generellt en hög grad av konkretion, vilket bedöms öka sannolikheten för genomförbarhet. En annan styrka är att utredningen rymmer fokus på (särskild) utsatthet i specifika grupper, bland annat utifrån kön, ålder, sexualitet, funktionsvariation, migration, missbruk och ekonomisk utsatthet. Samtidigt betonas vikten av att stödinsatser är tillgängliga för alla.

Vi skulle vilja se en tydligare plan för utvärdering och uppföljning av de föreslagna åtgärderna.

Vi ställer oss bakom utredningen SOU 2023:97, Ut ur utsatthet.

Utredningen presenterar en noggrann kartläggning av hur Sverige lever upp till sina internationella åtaganden mot målgrupperna – vuxna personer utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål och barn utsatta för sexuell exploatering och människohandel för sexuella ändamål – med avseende på identifiering, skydd, stöd och återvändande. En gedigen presentation ges av kunskapsläget när det gäller program och stöd för målgrupperna, utifrån forskning och med nationella såväl som internationella exempel. En särskild styrka med utredningen är den vikt som lagts på att inkludera perspektiv och erfarenheter från myndigheter, verksamheter och organisationer samt från målgruppen. Deras perspektiv har inhämtats både vad gäller nuläget och vad gäller förslag på åtgärder.

Utredningen visar att det finns brister i det nuvarande stödet till den som behöver hjälp för att ta sig ur sexuell exploatering, prostitution eller människohandel för sexuella ändamål, och

dessa brister bedöms vara så allvarliga att Sverige i nuläget inte kan anses leva upp till internationella åtaganden mot målgrupperna. Bristerna rör identifiering, medvetenheten om utsatthet och bemötande, tillgång till icke-akut vård och traumabehandling och tillgång till vård utanför storstadsområden, samt ansvarsfördelning och samordning mellan myndigheter.

Mot bakgrund av vad som framkommit i utredningen ges välmotiverade förslag på åtgärder, med kostnadsberäkningar och konsekvensanalyser. En styrka är vikten som läggs på att program och stöd alltid behöver vara individuellt utformade. Vidare välkomnar vi förslaget om att inhämta barn och ungas åsikter och erfarenheter.

Vi skulle gärna ha sett ett tydligare beaktande av barn som anhöriga till vuxna utsatta för prostitution och människohandel för sexuella ändamål.

Remissvaren har sammanställts av Maria Wemrell, docent i folkhälsovetenskap, styrelsemedlem och av Anna Pérez Aronsson, doktorand i medicinsk vetenskap för styrelsen i Svensk förening för socialmedicin och folkhälsa.

Anna Sarkadi, ordförande